

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Ертегінің бала дамуына әсері

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173474/**Аты-жөні: Әбілғазиева Рысгүл Жақсығалиқызы.****Лауазымы: тәрбиеші****Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы****«Балбөбек» балабақшасы**

Кіріспе: Ертегілер – балалардың ой-өрісін, дүниетанымын кеңейтетін, эмоциялық және интеллектуалдық дамуына ықпал ететін маңызды құрал. Балабақша – баланың тұлғалық дамуының алғашқы кезеңі болып табылады, ал ертегілер бұл кезеңде ерекше роль атқарады. Ертегілер баланың психологиялық, әлеуметтік, және эстетикалық дамуын қолдай отырып, оның өмірлік құндылықтарын қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Бұл мақалада ертегінің баланың дамуына әсері жан-жақты қарастырылады.

1. Ертегілердің баланың эмоциялық дамуына әсері

Ертегілер балаларға қуаныш, қорқыныш, реніш сияқты эмоцияларды түсінуге және олармен жұмыс жасауға көмектеседі. Ертегілердегі кейіпкерлердің сезімдері мен қылықтары балаларға эмоциялық түсініктерді қалыптастыруда үлкен рөл атқарады. Мысалы, ертегідегі батырдың жеңіске жетуі немесе зұлымдықтың жеңілуі балаларға жақсылықтың жеңісін сезінуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, ертегілер арқылы балалардың бойында мейірімділік, әділдік, адалдық сияқты құндылықтар қалыптасады. Әсіресе, қиындықтар мен кедергілерді жеңу, әділдікке жету арқылы балалардың бойында оптимизм мен сенімділік пайда болады.

2. Логикалық және ақыл-ой дамуы

Ертегілер балалардың ақыл-ойын дамыту үшін ерекше пайдалы. Олар оқиғаларды логикалық тұрғыда түсінуді, себеп-салдар байланысын тануды және дұрыс шешімдер қабылдауды үйретеді. Балалар ертегілерде кездесетін түрлі кейіпкерлердің әрекеттерін, олардың мақсаттары мен әрекеттерінің нәтижелерін салыстыра отырып, оқиғаларды талдайды. Мысалы, ертегілерде жиі кездесетін «батыр мен зұлым» немесе «жақсы мен

жаман» ұғымдары балалардың әлемді екіұшты емес, нақты әрі анық қабылдауына мүмкіндік береді. Ертегілерде кездесетін метафоралар мен бейнелі сөздер баланың ойлау қабілетін жетілдіреді. Әр түрлі әрекеттер мен оқиғаларды түсінуде абстракция және символикалық ойлау қабілеттері дамиды. Бұл қабілеттер кейінгі кезеңдерде мектепте және өмірде баланың жан-жақты дамуына негіз болады.

3. Әлеуметтік және адамгершілік тәрбие

Ертегілердің тағы бір маңызды аспектісі – әлеуметтік және адамгершілік құндылықтарды тәрбиелеу. Көптеген ертегілерде қоғамда өзін қалай ұстау, басқа адамдарға қалай құрмет көрсету, достық пен адалдықтың маңыздылығы туралы сабақтар беріледі. Балалар ертегілер арқылы өздерін әлеуметтік ортада қалай дұрыс жүргізу керектігін, өзгелердің құқықтары мен сезімдерін қалай құрметтеу керектігін үйренеді. Ертегідегі кейіпкерлердің арасындағы қарым-қатынас – достық, сүйіспеншілік, сенім, әділдік сияқты ұғымдарды нақты көрсетуге мүмкіндік береді. Балалар мұндай әңгімелер арқылы адамгершілік құндылықтарды жақсы түсініп, өздерінің жеке қасиеттерін дамытуға ықпал алады. Әрине, ертегілер балаларды әлеуметтік ортаны дұрыс қабылдауға және оның ішіндегі қатынастарды түсінуге жетелейді.

4. Сөздік қорды байыту

Ертегілер балалардың сөздік қорын кеңейтуде үлкен рөл атқарады. Балабақшада оқылатын ертегілер жаңа сөздер мен фразаларды меңгеруге мүмкіндік береді. Балалар әртүрлі мәтіндер мен образдарды түсіне отырып, өз тілдерін дамытады. Мұндай процестердің нәтижесінде балалар тек қана жаңа сөздермен танысып қоймай, оларды сөйлеу барысында қолдануды да үйренеді. Ертегілердің мағынасы терең болғандықтан, балалардың сөздік қорына тек қарапайым сөздер ғана емес, сонымен қатар абстракцияларды, сезімдер мен ойларды білдіретін күрделі сөздер де енеді.

5. Креативтілік пен шығармашылық қабілеттерін дамыту

Ертегілер балалардың қиялын ұштайды, олардың шығармашылық қабілеттерін дамытады. Кейде ертегілердің сюжеттері фантастикалық элементтермен байытылып, балаларды жаңа әлемдерге, мүмкін емес нәрселерге сенуге итермелейді. Бұл олардың шығармашылық ойлауын дамытады, себебі ертегілер балаларға шексіз мүмкіндіктер әлемін ұсынады. Балалар осындай ертегілер арқылы фантазиялары мен қиялдарын іске асыру жолдарын іздейді.

6. Ертегілердің бала дамуына әсер етуіндегі әдіс-тәсілдер

Балабақшада ертегілерді балаларға әр түрлі тәсілдермен жеткізу маңызды. Мұндай тәсілдер баланың ертегіні жақсы түсініп, қызығушылықпен тыңдауын қамтамасыз етуі керек. Мысалы:

- **Театрландырылған қойылымдар:** Мұнда балалар ертегінің кейіпкерлерін сомдап, олармен бірлесе оқиғаға қатыса алады.
- **Картиналар мен суреттер:** Ертегіні көрнекі түрде ұсыну балалардың қызығушылығын арттырады және сюжеттерді оңай есте сақтауға көмектеседі.
- **Қолданбалы өнер:** Балалар ертегідегі кейіпкерлерді бейнелеп, шығармашылық жұмыстар жасайды, бұл олардың шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Қорытынды

Ертегілер – балабақшада баланың жан-жақты дамуына ықпал ететін маңызды құрал. Олар балаға тек қана моральдық және адамгершілік құндылықтарды қалыптастырып қоймай, сонымен қатар оның интеллектуалдық, эмоционалдық, шығармашылық қабілеттерін де жетілдіреді. Балабақшада ертегілерді дұрыс және тиімді пайдалану балалардың дамуына көп пайда әкеледі. Ертегілердің баланың тұлғалық дамуында және қоғамда өзін-өзі тану жолында атқаратын рөлі зор, сондықтан оларды тәрбие үдерісінің ажырамас бөлігі деп айтуға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. **Меңжанова А. «Мектеп жасына дейінгі балаларжы көркем әдебиет арқылы тәрбиелеу/ методикалық құрал/ Алматы: Мектеп 1987. -119б.**
2. **Ж.Қ. Дүйсенова, Қ.Н. Нығметова «Балалар психологиясы» Алматы, 2012.**
3. **Интернет желісі**

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.